

N:o 54.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1896, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till fiske, lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen och lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880, dels ock en i sammanhang dermed väckt motion.

Genom en den 14 sistlidne februari aflåten proposition, n:o 24, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till

- 1:o) lag om rätt till fiske;
- 2:o) lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen; samt
- 3:o) lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.

Denna proposition har af båda kamrarne blifvit till lagutskottet hänvisad.

I sammanhang med propositionen har utskottet till behandling förehåft en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 222, af herr A. V. Ljungman, som deri hemställer, dels att Riksdagen

ville för sin del antaga Kongl. Maj:ts förslag till lag om rätt till fiske med de ändringar, som här nedan angifvas:

§ 1.

I öppna hafvet — — — — lemnar särskildt tillstånd.

§ 2.

Saltsjöfisket inomskärs — — — — omkring fiskevattnet.
Vid öppna hafsstranden samt utom skären omfattar, der ej annorledes — — — — för annan fiskande.

§ 3.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, dock med not endast då stranden består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng.

§ 4.

I de delar af skärgårdarne vid rikets vestra kust, der för ymnig fångst af hafs fisk, som går till stränderna i stora stimmar, de fiskande af ålder oklandradt fått följa fisken efter dess dref och fiska å djup äfven vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma.

§ 5.

Der vid öppna hafsstranden och utom skären de fiskande hittills fått oklandradt idka fiske eller agntägt med rörlig redskap äfven i annans fiskevatten såsom en från äldre tider af dem nyttjad rättighet, vare de vid sådant rätt bibehållne, så vida det utan hinder för utöfvande af enskild fiskerätt vid stranden ske kan.

§ 6.

Der fiske, efter ty i 3, 4 och 5 §§ sägs, idkas vid annans strand
— — — — skada och intrång.

Har strandegare med kostnad — — — — vare han vid fiske, som
i 3, 4 och 5 §§ afses, berättigad att uppbära — — — — han det under-
håller.

Der vid fiske, hvarom i 3, 4 och 5 §§ skils, de fiskande för fiskets
utöfvande erlagt afgift eller så kallad landlott till strandegarne, vare desse
vid sådan rätt bibehållne.

§ 7.

Fiske med krok eller ref — — — — rätt att idka.

§ 8.

Uti insjöar och rinnande — — — — dess egor hörer.

§ 9.

I de öppna delarne — — — — fiske i öppna hafvet.

§ 10.

Ström- och insjöfiskan — — — — försiggått, fritt fiske.

§ 11.

Kronans enskilda fisken — — — — rättsinnehafvare förbehållna.

§ 12.

I de fiskevatten — — — — skada och intrång.
Allmänningsfiske må — — — — beslut derom fattas.

§ 13.

Oskift fiskevatten må alle — — — — uppföras och nyttjas.
I oskift fiskevatten — — — — som ej är delegare.

§ 14.

Varder jord åt någon — — — — som till jorden hörer.

§ 15.

Är genom urminnes häfd — — — — någons enskilda rätt till fiske, vare det gällande, om ock strandegarerätten derigenom inskränkes. Sådan inskränkning må dock ej göras större, än tillgodonjutandet af den särskilda rättigheten oundgängligen kräfver.

§ 16.

Om lapparnes rätt — — — — särskildt är stadgadt.

§ 17.

Fast eller rörlig — — — — utsätts i kungsådra.

I elf, ström, å eller sund — — — — är särskildt stadgadt. Vid ymnigt sillfiske må ock vadstäng sättas tvärt öfver sund, der ej farled är; men finnes ej i närheten annan led för fiskens dref, skall sådant vadstäng omedelbarligen tömmas och upptagas.

§ 18.

Der elf, ström eller å — — — — som i 17 § omförmäles.

§ 19.

Eger någon särskild — — — — hvarom i 17 eller 18 § stadgas, njute den rättighet till godo.

§ 20.

Finnes uppenbart, att led eller ådra, hvarom i 17 eller 18 § för-
mäles, blifvit — — — — den tredskandes bekostnad.

§ 21.

Fiskar någon utan lof — — — — förverkadt till fiskerättens inne-
hafvare eller, då fångsten skett i allmänt kronofiske, till åklagaren.

§ 22.

Anträffas å bar gerning någon, som oloffigen fiskar i annans eller
eget fiskevatten, må den, som fiskerätten eger eller innehafver, eller hans
folk — — — — eger fisket nyttja.

§ 23.

Fordrar någon i fall, hvarom i 6 eller 12 § sägs, ersättning — —
— — om valet förordna.

Part, som ej nöjes med — — — — öfverexekutor annorlunda för-
ordnar.

Vill den, som ersättning — — — — det honom öppet.

§ 24.

Fiskeriidkare vare berättigade — — — — anvisa nödigt område.

Å kronomark, invid — — — — som pröfvas skälig;

dels ock att Riksdagen ville för sin del antaga Kongl. Maj:ts förslag
till lag angående ändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen med följande
ändring:

Den, som oloffigen fiskar i fiskevatten, der han ej eger rätt till det
idkade fisket, eller sätter ut fast fiskeredskap — — — — högst ett hundra
riksdaler.

Såsom af departementschefen vid ärendets föredragning i statsrådet den 14 sistlidne februari anfördes, äro de i förevarande proposition innefattade lagförslag utarbetade på grundvalen af ett utaf särskilda komiterade den 15 november 1894 afgifvet betänkande. I berörda betänkande angifva komiterade den dem förelagda uppgift vara: »dels att från de ekonomiska och administrativa föreskrifterna rörande fiskerinäringen afskilja de delar af lagstiftningen angående fisket, som äro af allmän lags natur, och dels att underkasta sistnämnda stadganden den revision, som kan anses erforderlig.»

Beträffande uppgiftens senare del förklara komiterade, att gransknin- gen af de till allmänna lagens område hörande delarne af fiskerilagstift- ningen i allmänhet icke föranledt komitén att föreslå några mera genom- gripande förändringar i nu gällande stadganden. Oaktadt en väsentlig omarbetning af nuvarande, i många fall bristfälliga och otydliga stadganden kunde synas önskvärd, hade komitén nemligen likväl funnit sig nödsakad att uppgifva tanken på en sådan mera omfattande revision. Orsaken här- till låge i de svårigheter, som skulle vara förenade med öfvergången till de nya rättsregler, hvilkas genomförande kunde komma i fråga.

I öfverensstämmelse med hvad komiterade sålunda angifvit utgjorde också det af dem utarbetade förslaget till lag om rätt till fiske hufvud- sakligen en sammanfattning och formel omarbetning af gällande bestäm- melser i ämnet.

Sakliga ändringar voro likvisst ej uteslutna; och särskildt uti tvenne paragrafer af förslaget, den sjette och den tolfte, voro bestämmelser in- rymda, hvilkas införande i lagstiftningen skulle beteckna afsevärda föränd- ringar af hittills gällande rättsregler. Sålunda förlänade 12 §:s 2 mom. åt de lokala sedvanorna i fråga om fiskerättens utöfvande kraft af lag; och i 6 § begränsades för sjöarne Venern och Vettern strandegarnes en- skilda fiskerätt i full öfverensstämmelse med hvad om fisket vid öppna hafsstranden är och enligt förslaget fortfarande skulle förblifva föreskrifvet.

Utskottet, som i öfrigt rörande förevarande frågas behandling så inom komitén som i statsrådet tillåter sig hänvisa till vederbörliga hand- lingar, har velat särskildt erinra om dessa förhållanden, när utskottets hufvudsakliga anmärkningar mot de i föreliggande proposition innefattade lagförslag just angå dessa nämnda 6 och 12 §§ i förslaget till lag om rätt till fiske.

Mot de båda öfriga i propositionen innehållna lagförslag har utskottet icke funnit något att erinra, och ej heller ansett herr Ljungmans förslag till ändrad lydelse af 14 § i 24 kap. strafflagen böra tillstyrkas. I för- slaget till lag om rätt till fiske är det, förutom redan nämnda paragrafer,

allenast 2 och 7 §§, som utskottet funnit vara i behof af ändringar, dessa dock af mindre omfattande beskaffenhet. Utskottet skall här nedan närmare angifva innebörden af dessa ändringar.

Ofvanberörda 2 mom. af 12 § lyder sålunda: »Der å viss ort de fiskande af ålder oklandradt utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.»

Denna paragraf var af lika lydelse i det komitéförslag, som här ofvan omnämnts, och komiterade motivera stadgandet med följande ord: »Såsom i det föregående flerstädes blifvit anfördt, hafva i många delar af landet fiskeristadgans bestämmelser] om enskild strandegarerätt vid fiske icke tillämpats, utan har vid sidan af den skrifna lagen den uppfattningen sedvanemessigt gjort sig gällande, att fisket vore mer eller mindre fritt för allmänheten. Detta gäller i främsta rummet om vissa delar af de kustlandskap, hvilka först under sjuttonde århundradet förenats med Sverige, nemligen Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän. I förstnämnda tre landskap rådde, innan desamma afträddes till Sverige, den danska lagstiftningens grundsatser, enligt hvilka någon uteslutande fiskerätt vid hafsstranden icke tillkom strandegaren annorledes än på grund af förläning från kronans sida. Dylika förläningar förekommo emellertid i stor utsträckning. Till en början meddelades de åt enskilda personer, men sedermera förklarades genom vissa s. k. handfästningar och recesser adeln och de andlige i allmänhet uteslutande berättigade till fisket vid stränderna utanför deras gods. Å de ställen åter, der strandfisket icke sålunda blifvit bortförlänadt, stod det öppet för hvarje medborgare. Dessa rättsregler torde ej hafva undergått någon förändring förr än genom utfärdandet af 1766 års fiskeristadga, hvilken utan något undantag för de fordom danska landskapen uttryckligen uttalade de grundsatser om strandegares uteslutande fiskerätt i saltsjön, hvilka sedermera, om ock något modifierade, återfinnas i 1852 års fiskeristadga. Sistnämnda grundsatser hafva dock ännu inom ifrågavarande provinser icke lyckats fullständigt tränga igenom. Mångenstädes, särskildt vid de halländska och skånska kusterna, anses fortfarande strandfisket, åtminstone det som drifves med rörlig redskap, vara fritt för en hvar, som vill begagna sig deraf. Detta åskådningssätt är emellertid ingalunda undantagslöst gällande inom ifrågavarande landskap. Vid vissa delar af kusterna, framför allt inom Blekinges skärgård, synas den svenska lagstiftningens grundsatser om strandegarerätt hafva fullständigt gjort sig gällande.

I viss mån likartade förhållanden föreligga i Bohuslän. Att sedan längre tid tillbaka strandegarerätten derstädes icke varit allmänt erkänd, framgår otvetydigt af de undersökningar, som presidenten G. Poppius år

1833 företog rörande orsakerna till det bohuslänska fiskets tillbakagång. På den fråga, som Poppius vid samtliga af honom i skilda delar af Bohuslän hållna sammanträden framstälde derom, huruvida enhvar ansåges berättigad att fiska på alla ställen vid kusten, gafs från den i allmänhet talrikt församlade befolkningens sida städse och utan att motsägelse förspordes det svar, att fisket i allmänhet allestädes ansåges fritt för hvar och en. Endast i fråga om hummer- och ostronfiske äfvensom fiske med bottengarn och makrillfiske med vad förekommo olika meningar. Huruvida den uppfattning om strandegarerätten, som sålunda vid nämnda tid synes varit allmänt rådande, härstammar från den tid, då norsk rätt ännu gälde i Bohuslän, eller uppkommit på grund af den fordom temligen vanliga tolkning af 1774 års reglemente för nordsjöfisket, enligt hvilken all strandeganderätt på västkusten derigenom upphäfts, eller tilläfventyrs har någon annan förklaringsgrund, må lemnas derhän. Visst är, att en likartad uppfattning på de flesta ställen ännu fortlefver. Sedan i 1883 års förslag till ny fiskeristadga blifvit hemställt om en bestämmelse af innehåll, att de fiskande, der sådant af ålder varit vanligt, skulle ega följa hafsfisk och hummer efter dess dref och fiske vid annans strand, blef i det utlåtande, som Göteborgs och Bohusläns landsting år 1884 afgaf öfver nämnda förslag, annan anmärkning icke framställd mot berörda, i främsta rummet på Bohuslän syftande bestämmelse, än att hummerfiske borde vara strandegaren förbehållet. Detta förhållande synes utmärka, att den föreslagna bestämmelsen, hvilken skulle i långt högre grad än motsvarande föreskrift i 1852 års fiskeristadga inskränka strandegarerätten, ansetts öfverensstämma med den allmänna uppfattningen. Liknande resultat hafva ock framgått af undersökningar, som vissa ledamöter af komitén under sommaren 1894 företagit i olika delar af den bohuslänska skärgården. På de flesta ställen, der man tillsport fiskare eller strandegare om rådande uppfattning angående strandegarerätten, har till svar erhållits, att allenast det fiske, som bedrefves med fast redskap, jemte hummer- och ostronfiske ansåges förbehållet strandegaren, hvaremot annat strandfiske vore fritt för hvarje svensk man. Så allmänt har dock icke denna uppfattning befunnits herska, att på grund deraf en särskild, för Bohuslän gällande rättsregel kunnat föreslås. Här och der, särskildt i de innersta delarne af skärgården, synes strandegarerätten hafva i vidsträcktare omfång, än nyss är nämndt, gjort sig gällande, antingen i fråga om fiske i allmänhet eller beträffande vissa värdefullare fiskslag, såsom lax och ål.

Andra exempel på sedvanerättslig uppfattning om fiskets frihet lemna två af de största insjöarne, Mälaren och Hjelmaren. Oaktadt 12 kap. 4 § jordabalken torde böra anses tillämplig på dessa sjöar, lära enligt

erhållna upplysningar strandegarne i vissa trakter anses uteslutande fiskeberättigade endast i närheten af stranden. Samma åskådningssätt lär afven råda beträffande fisket i flera af Vermlands insjöar; och helt säkert skulle en mera omfattande undersökning gifva vid handen, att en liknande åsigt mångenstädes af ålder gjort sig gällande såväl vid Östersjökusten som vid stränderna af andra stora insjöar än de nyss nämnda.

De lokala sedvanor, om hvilka nu är taladt, äro af alltför stor vikt för landets fiskarebefolkning för att vid en revision af fiskerilagstiftningen kunna lemnas obeaktade. Vådorna af mera väsentliga rubbningar i rådande grundsatser om fiskerätt äro i det föregående framhållna; och till förekommande af dylika rubbningar synes det vara af nöden, att lagstiftningen i förevarande fall, der sedvanerätten af särskilda anledningar kommit att erhålla större betydelse än på de flesta områden, och der den lokala naturen af dess resultat lägger alltför stora hinder i vägen för dess införlifvande med den skrifna lagen, genom en allmän bestämmelse ger sitt uttryckliga erkännande åt dessa resultat.

På nu anförda grunder hvilat hvad komitén i 12 §:s andra punkt föreslagit. I hvad den föreslagna bestämmelsen angår agntägt vid annans strand föranledes den deraf att, enligt hvad de från Malmöhus län afgifna utlåtanden öfver 1883 års förslag utvisa, afven sådan agntägt, som ej är att hänföra till fiske, å vissa orter fått af ålder oklandradt ega rum å annans strandområde.»

Utskottet är visserligen ense med komitén derutinnan, att de lokala sedvanorna icke böra lemnas utan hänsyn, då det gäller att i ett ämne sådant som det föreliggande stifta ny lag, men utskottet är tillika af den mening, att rubbningar i den enskilde strandegare tillkommande rätt böra i möjligaste måtto undvikas. Ett antagande af 12 §:s 2 mom. skulle emellertid, enligt utskottets tanke, kunna leda till verkliga rättskränkningar, på sätt i högsta domstolen jemväl framhölls, och det synes utskottet som om komiténs motivering för stadgandet ej tillfyllest ådagalägger lämpligheten att i ett allmänt stadgande för hela riket upphöja till lag den skiftande och olikartade lokala sedvanerätten i fråga om fiskes utöfvande. Det må visserligen anses önskvärdt, att lagstiftningen lemnar sitt skydd åt en fiskarebefolkning, som för utöfvande af sin näring icke har någon rätt, allenast sed att lita sig till — och härutinnan torde förhållandena på rikets vestkust vara förtjenta af synnerligt beaktande, men att tillmäta de lokala sedvanorna i allmänhet en sådan vikt, som föreslagits, utan att något verkligt behof af dylik inskränkning i den enskildes

strandeganderätt kan anses ådagalagdt, är enligt utskottets tanke ej att tillråda.

Utskottet har sålunda först och främst undantagit allt sötvattensfiske från grundsatsens tillämplighet. Den af komitén lemnade utredningen af hithörande förhållanden har nemligen icke kunnat öfvertyga utskottet, att några lokala sedvanor af framträdande vigt gjort sig gällande i fråga om insjöfisket vid sidan af den skrifna lagen.

Ej heller fisket inomskärs kan, enligt utskottets mening, lämpligen och rättvisligen i allmänhet undandragas den enskilda strandeganderätten, såsom förhållandet skulle blifva om ifrågavarande bestämmelse derå blefve tillämplig. Endast i fråga om Göteborgs och Bohus samt Hallands län har utskottet ansett förhållandena härutinnan påkalla ett undantag. Äfven i ett annat afseende har utskottet ansett ifrågavarande stadgande böra modifieras. Utskottet har nemligen ansett det lämpligast att uttryckligen omnämna, att de lokala sedvanor, som i stadgandet tillägges kraft af lag, endast afse fiske med rörlig redskap, helst, enligt hvad komiterade anført, fiske med fast redskap äfven vid vestkusten städse betraktats såsom strandegarens uteslutande rätt.

I anledning af de modifikationer, som utskottet sålunda vidtagit af bestämmelsen i 12 §:s 2 mom., och då endast saltsjöfiske derunder inbegripes, har stadgandet sålunda modifieradt ansetts lämpligen böra hafva sin plats i lagens 3 §, hvarvid detsamma inskjutits emellan 2:a och 3:e momenten i Kongl. Maj:ts förslag, detta i syfte att 3 §:s båda sista moment, angående fiskandes rätt till landfäste o. d. samt strandegares rätt till ersättning för notvarps upprensande, skulle blifva tillämpliga jemväl å det fiske, som i det inskjutna momentet omhandlas.

Enligt lagförslagets 6 § hafva de öppna delarne af Venern och Vettern i fråga om strandeganderätten likstälts med öppna hafvet; strandeganderätten skulle alltså sträcka sig endast ett hundra åttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager, och fisket derutanför vara fritt för hvarje svensk undersåte. I nu gällande fiskeristadga finnes visserligen intet bestämdt stadgande om huru vidsträckt strandeganderätten skall räknas i de större insjöarne, men otvifvelaktigt torde emellertid vara, att denna rätt allmänt anses långt öfverskrida och för visso också begagnas utöfver den gräns, som är för sådan rätt bestämd i öppna hafvet. Förhållandet beträffande fisket i öppna hafvet och de större insjöarne är nemligen helt olikartadt. Det område i vattnet, som i öppna hafvet är för strandegarne tillräckligt för bedrifvande af sådant fiske, som för honom lämpar sig, är i insjöarne för sådant ändamål alldeles för litet. Fångst af vissa slag insjöfisk, som i allmänhet uppehåller

sig å större djup, måste bedrifvas på ganska långt afstånd från stränderna. Att sålunda bestämma strandegares fiskerätt i dessa sjöar till endast 180 meter från det ställe der stadigt djup af två meter vidtager och lemna fisket derutanför alldeles fritt skulle alltså vara en väsendtlig inskränkning af hvad för närvarande anses dem tillkomma. Den föreslagna bestämmelsen har också väckt betänkligheter hos strandegarne vid Venern och Vettern, och representanter från bygderna omkring dessa sjöar hafva under ärendets behandling till utskottet ingifvit en så lydande skrifvelse:

»Undertecknade som hysa ett lifligt intresse för vidmakthållande af fisket i de i vårt grannskap liggande sjöarne Venern och Vettern, hafva funnit betänkligheter vid den bestämmelse, som i lagförslaget § 6 intagits, att i de öppna delarne af Venern och Vettern omfattar, der ej annorlunda är lagligen bestämdt, strandegares enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med 180 meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af 2 meter vidtager; och gälla om fisket derutanför hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet. I 1 § sägs, att i öppna hafvet ege hvarje svensk undersåte rätt att fiska, dock så att fast fiskeredskap der ej må utan särskildt tillstånd utsättas.

Det synes oss nödvändigt att den centrala delen af sjön, som icke kan utskiftas till de särskilda strandegarne, bör bilda ett område, der en del af de värderikare fisksorterna, exempelvis lax, röding, storsik och nors, kunna finna stamhåll och skydd för sin förökning, med andra ord att för fiskstammen i sjön bör finnas en reserv, ungefär på samma sätt som kronoskogarne bilda skydd för det nyttiga villebrådet och sålunda bereda utsigt för jagtens fortvaro. I utlandet och för andra djurarter har man på mångfaldiga ställen sökt bilda dylika reserver, men vanligen kommit för sent med skyddsåtgärden. Det angifna ändamålet att bereda skydd för den nyttiga fisken och betrygga fiskets fortvaro gifves emellertid enligt vår åsigt helt och hållet till spillo genom den nämnda bestämmelsen i lagförslaget. En ökad befolkning i sjöarnes grannskap skall snart skapa en så stor stam af frifiskare, att sjön allt för hårdt medtages. Det behöfs blott, att ett fiskeredskap uppfinnes lika förhärjande som »trawlen» inom saltsjöfisket eller »uttern» vid fisket i floder och smärre sjöar — och en sådan uppfinning är gifvetvis blott en tidsfråga — så skall fiskförrådet i sjöns centrala delar snart vara ödelagdt, och det skall sedan visa sig svårt och kostsamt att under många år återställa hvad man på kort tid förstört. Då frågan om förbättring af våra fisken på allvar upptages, skall det kanske också ifrågakomma att här som i Finland och annorstädes införa nyttiga fiskarter från främmande länder. Det är lätt att inse, huru ett sådant förbättringsarbete motverkas eller omöjliggöres af det fria eller »vilda» fisket.

Vi anse på grund här af, att lagen bör så affattas, att de delar af sjöarne Venern och Vettern, som icke tilläggas de enskilda strandegarne, förklaras vara kronans allmänna fiske, hvaraf följer att Kongl. Maj:t må ega afgöra, om och huru fiske i dessa vatten (de »öppna» delarne af nämnda sjöar) må idkas.

Vi tillägga, att det med afseende på de ifrågavarande sjöarnes storlek kunde i fråga sättas, att strandegarnes enskilda rätt borde utsträckas utöfver hvad nu är tilltänkt, måhända till en kilometer eller derutöfver».

Att å de öppna delarne af Venern och Vettern tillämpa de om strandeganderätten vid öppna hafsstranden gällande bestämmelser, synes utskottet sålunda ej vara välbetänkt. Förslaget att sätta gränsen för strandegarnes utslutande fiskerätt till en kilometer från det ställe, der stadigt djup af två meter vidtager, kan utskottet emellertid ej heller förorda, då jemväl detta mått blifvit helt godtyckligt valdt och icke är grundadt på någon utredning om de lokala förhållandena. Under dessa omständigheter har utskottet ansett det vara fördelaktigast att fortfarande bibehålla gällande fiskeristadgas bestämmelser angående fiskerätten i större insjöar. Venern och Vettern torde nemligen icke mera än andra större insjöar kräfva särskilda bestämmelser om rätten till fiske, och härtill kommer, att man genom bibehållande af gällande stadganden undviker att, utan tillfredsställande utredning, förorsaka rubbningar i nu rådande rättsförhållanden. I öfverensstämmelse med denna utskottets ståndpunkt har utskottet åt 6 § föreslagit lydelse i enlighet med hvad 1 §:s 2 mom. i nu gällande fiskeristadga innehåller.

Den i lagförslagets 2 § inrymda bestämmelse, att fisket i »fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet», skall lyda under samma regler som fisket vid öppna hafsstranden, har synts utskottet böra utgå. Dels lemna sjelfva uttrycket »fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet» rum för olika tolkningar — man kan, såsom en högsta domstolens ledamot anmärkte, dit hänföra äfven sådana fjärdar, som ega allenast en smal öppning mot hafvet — och dels synes det utskottet obehöfligt att särskildt uttala, att verkligt öppna fjärdar äro att såsom öppen hafsstrand anse. I anledning här af har utskottet åt punkten i fråga föreslagit en lydelse i öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelse i gällande fiskeristadga.

Hvad slutligen angår den af utskottet föreslagna ändringen i lagförslagets 7 §, vill utskottet erinra, att densamma tillkommit i syfte att tydligare än i förslaget skett utmärka såväl att rätt till begagnande af sådant allmänt kronofiske, som § afser, ej tillkommer de i häradet eller socknen boende kollektivt, utan att denna rätt må upplätas till enskilda personer, som i häradet eller socknen bo, som ock att vederbörande myndigheter, Konungens befallningshafvande och domänstyrelsen, ega rätt att

vid meddelande af tillstånd till begagnande af dylikt fiske icke blott bestämma den afgift, som därför skall utgifvas, utan dervid äfven stadga andra vilkor såsom beträffande fiskerättens omfång samt tiden och sättet för dess utöfvande.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet

a) att Riksdagen, under förklarande att Kongl. Maj:ts föreliggande proposition icke kan i oförändradt skick bifallas, ville för sin del antaga följande

1:o) Lag

om rätt till fiske.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Med upphäfvande af 17 och 18 kapitlen byggningsbalken samt nednämnda lagrum i fiskeristadgan den 29 juni 1852, nemligen 1 till och med 11 §§, 13 till och med 15 §§, 17 §, 20 § första punkten, 26 §, 29 §, 30 §, 32 §, 35 § i hvad den afser ansvar för öfverträdelse af stadgandet i 20 § första punkten, och 44 § andra punkten, äfvensom med ändring af hvad andra lagens rum och författningar innehålla mot denna lag stridande, förordnas som följer:

1 §.

I öppna hafvet äfvensom vid sådana kronan tillhöriga hafsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, hvilka icke till något hemman höra eller under särskilda vilkor innehafvas, ege hvarje svensk undersåte rätt att fiska; ej må dock fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap der utsättas, utan att Konungen dertill gifver lof eller i fall, hvarom i 2 § sägs, Konungens befallningshafvande lemna särskildt tillstånd.

2 §.

Saltsjöfisket inomskärs tillhör, der ej annorledes i denna lag stadgas,

2 §.

Saltsjöfisket inomskärs tillhör, der ej annorledes i denna lag stadgas,

Kongl. Maj:ts förslag.

dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet.

Vid öppna hafsstranden samt utom skären så ock i de fjärdar, som åt något håll äro öppna mot hafvet, omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager. Strandegaren må ock från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka fiskegård, ryssja eller annan dylik fast redskap, der i särskildt fall Konungens befallningshafvande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

3 §.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, så framt den består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng; dock vare vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, berättigad till första notdragten hvarje måndag och onsdag.

Vid de delar af rikets vestra kust, der för fångande af hafs fisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt följt fisken

Utskottets förslag.

dem, som ega stränder och holmar omkring fiskevattnet.

Vid öppna hafsstranden samt utom skären omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegarens enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager. Strandegaren må ock från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka fiskegård, ryssja eller annan dylik fast redskap, der i särskildt fall Konungens befallningshafvande finner, att det kan ske utan men för annan fiskande.

3 §.

I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må å ställen, der sådant af ålder varit vanligt, strömmingsfiske med rörlig redskap idkas af hvarje svensk undersåte äfven vid annans strand, så framt den består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng; dock vare vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, berättigad till första notdragten hvarje måndag och onsdag.

Vid de delar af rikets vestra kust, der för fångande af hafs fisk, som går till stränderna i stora stim, de fiskande af ålder oklandradt följt fisken

Kongl. Maj:ts förslag.

efter dess dref och fiskat vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma; dock må vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, bestämma den ordning, hvari hans not skall dragas.

Der fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, ege de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandegare med kostnad uppsatt eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § afses, berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

Utskottets förslag.

efter dess dref och fiskat vid annans strand, skall sådan rättighet fortfarande dem tillkomma; dock må vid notfiske strandegaren, der han i fisket deltagar, bestämma den ordning, hvari hans not skall dragas.

Der vid öppna hafsstranden och utom skären, samt i Göteborgs och Bohus' samt Hallands län jemväl inomskärs, de fiskande af ålder oklanderadt med rörlig redskap utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand anorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

Der fiske, efter ty i denna § sägs, idkas vid annans strand, ege de fiskande att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden; svare dock för skada och intrång.

Har strandegare med kostnad uppsatt eller upptagit notvarp inom det till hans strand hörande område i vattnet, vare han vid fiske, som i denna § afses, berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller.

4 §.

Fiske med krok eller ref å djup i yttre skärgården och i hafsbandet ege hvarje svensk undersåte rätt att idka.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

5 §.

Uti insjöar och rinnande vatten nyttje strandegare, utan intrång af annan, fiskevatten, som är beläget inom hans fastighets rå och rör eller eljest till dess egor hörer.

6 §.

I de öppna delarne af Venern och Vettern omfattar, der ej annorledes är lagligen bestämdt, strandegares enskilda fiskerätt allt det vatten, som finnes till och med ett-hundraåttio meter från det ställe invid stranden, der stadigt djup af två meter vidtager; och gälle om fisket derutanför hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet.

6 §.

I de delar af större insjöar, till hvilka strandeganderätten sig icke sträcker och der ej heller eljest enskildt fiske är kronan förbehållet eller annan tillhörigt, gälle om fisket hvad i 1 § sägs om fiske i öppna hafvet.

7 §.

Ström- och insjöfischen vid kronans öfverloppsmarker, allmänningar, parker och holmar äfvensom vid oafvittrad mark ege, der ej kronan dessa fisken sig eller annan enskildt förbehållit, de inom häradet eller socknen boende att, med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om fiske vid kronopark, af domänstyrelsen, nyttja mot den afgift, som för begagnande af sådant allmänt kronofiske finnes skälig. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske.

7 §.

Ström- och insjöfischen vid kronans öfverloppsmarker, allmänningar, parker och holmar äfvensom vid oafvittrad mark ege, der ej kronan dessa fisken sig eller annan enskildt förbehållit, inom häradet eller socknen boende att, med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om fiske vid kronopark, af domänstyrelsen, nyttja på det sätt och under de vilkor, som därför kunna vara bestämda, samt mot den afgift, som för begagnande af sådant allmänt kronofiske finnes skälig. Äro hemman anlagda på mark, hvarom nu är sagdt, njute de, till dess delning försiggått, fritt fiske.

Kongl. Majt:s förslag.

Utskottets förslag.

8 §.

Kronans enskilda fisken i saltsjön, insjöar och rinnande vatten vare såsom hittills kronan och hennes rättssinnehafvare förbehållna.

9 §.

I de fiskevatten, som höra till härads- eller sockenallmänningar, ege de, som i allmänningarne hafva del, rätt att fiska. Åker och äng vid stranden vare dock fria från intrång af de fiskande, då annan utväg finnes att komma till fiskevattnet; i annat fall skall ersättning gifvas för skada och intrång.

Allmänningsfiske må af delegarne för gemensam räkning utarrenderas, der i enlighet med gällande föreskrifter om allmänningsens förvaltning beslut derom fattas.

10 §.

Oskift fiskevatten må alla, som deri ega del, bruka efter ty de kunna sänjas. Sänjas de ej, lägge rätten dem emellan, huru fisket utan förfång för någon af dem må nyttjas. Fiskebyggnad hafve ock en hvar lof att uppföra allt efter som han eger del i samfälligheten och lägenhet dertill finnes. Är ej lägenhet för hvarje delegare att uppföra särskild fiskebyggnad, bjude den, som vill bygga, de öfrige att delta; vilja de ej, och pröfvar rätten, att byggnaden kan göras utan skada för dem, bestämme rätten, på hvad sätt, vilkor och tid byggnaden må uppföras och nyttjas.

I oskift fiskevatten må ej en delegare utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerätt åt någon, som ej är delegare.

11 §.

Varder jord åt någon till bruk upplåten, nyttje brukaren, der ej annorledes aftalas, det fiske, som till jorden hör.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

12 §.

Är genom urminnes häfd eller genom särskildt stadgande, aftal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt annorledes än ofvan sägs bestämdt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

Der å viss ort de fiskande af ålder oklandradt utöfvat fiske eller agntägt vid annans strand annorledes än i denna lag är medgifvet, vare de vid sådan rätt bibehållne.

12 §.

Är genom urminnes häfd eller genom särskildt stadgande, aftal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt annorledes än ofvan sägs bestämdt om någons rätt till fiske, vare det gällande.

13 §.

Om Lapparnes rätt till fiske i vissa delar af riket gälle hvad särskildt är stadgadt.

14 §.

Fast eller rörlig fiskredskap, som kan hindra fisken att framgå, må ej utsättas i kungsådra.

I elf, ström, å eller sund, der kungsådra ej finnes, men fisken har sitt dref, skall en sjettedel af bredden i djupaste vattnet lemnas fri från redskap, hvarom nyss är sagdt, der ej Konungens befallningshafvande efter rätttegandes och sakkunnigs hörande gifver lof till redskapens användande. Är i ty fall fråga om fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdämning, lände jemväl till efterrättelse hvad derom är särskildt stadgadt.

15 §.

Der elf, ström eller å utfaller i hafvet eller insjö, eller vidtager från insjö eller större vattendrag, må ej i det djupaste vattnet utsättas sådan redskap, som i 14 § omförmäles.

16 §.

Eger någon särskild rättighet att för fiske stänga led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § stadgas, njute den rättighet till godo.

17 §.

Finnes uppenbart, att led eller ådra, hvarom i 14 eller 15 § förmäles, blifvit medelst fiskeredskap olagligen stängd, och följer ej rättelse genast, efter det tillsägelse skett, ege på ansökan af den, som men lider, utmätningsmannen i orten och å landet jemväl länsmannen, äfven om han ej är satt till utmätningsman, att, sedan han med ojäfvigt vittne hållit syn å stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bestnad.

18 §.

Fiskar någon utan lof i fiskevatten, der han ej eger rätt till det idkade fisket, vare hvad han dervid fångat eller, der det ej kan tillrättas skaffas, dess värde förverkadt till fiskevattnets innehafvare eller, då fångsten skett i allmänt kronofiske, till åklagaren.

19 §.

Anträffas å bar gerning någon, som oloffligen fiskar i annans fiskevatten, må den, som fiskevattnet eger eller innehafver, eller hans folk af den fiskande taga båt, redskap eller annat till vedermäle och pant och behålla det, till dess han rätt för sig bjuder. Der fråga är om allmänt kronofiske eller allmäningsfiske, tillkommer sådan rätt allmän åklagare, så ock den, hvilken eger fisket nyttja.

20 §.

Fordrar någon i fall, hvarom i 3 eller 9 § sägs, ersättning för skada eller intrång, och är det ostridigt, hvilken därför bör svara, varde,

der den, som lidit skadan eller intrånget, det äskar, fragan efter syn och uppskattning pröfvad af tre ojäfvige skiljemän, bland hvilka en utses af hvardera parten och de sålunda utsedde tillkalla den tredje. Tredskas den, mot hvilken anspråket väckes, att utse skiljeman, eller kunna de utsedde ej förena sig om valet af den tredje, ege domaren eller öfverexekutor eller utnättningsmannen i orten att på ansökan af den, som anspråket väckt, om valet förordna.

Part, som ej nöjes med hvad de fleste skiljemännen säga, eger att draga tvisten under rättens pröfning, så framt han sin talan instämmer inom nittio dagar från det skiljemännens beslut honom tillställes; och skall i beslutet lemnas tydlig hänvisning om hvad den missnöjde har att iakttaga för tvistens dragande under rättens pröfning. Beslutet skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren eller öfverexekutor annorlunda förordnar.

Vill den, som ersättning fordrar, hellre genast lita domstol än skiljemän till, stånde det honom öppet.

21 §.

Fiskeriidkare vare berättigade att å de kronans stränder, skär och holmar, hvarom i 1 § sägs, i mån af tillgång utan afgift erhålla upplåtelse af mark för uppförande af boningshus, bodar och beredningshus, byggnad af fartyg samt förfärdigande af kärl och redskap; och ege Konungens befallningshafvande att för sådant ändamål anvisa nödigt område.

A kronomark, invid hvilken allmänt kronofiske finnes, må de fiskande med tillstånd af Konungens befallningshafvande eller, der fråga är om kronopark, af domänstyrelsen, uppsätta bodar mot afgift, som prövas skälige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

2:o) **Lag****angående förändrad lydelse af 24 kapitlet 14 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 24 kapitlet 14 § strafflagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

Den, som olofligen fiskar i annans fiskevatten eller sätter ut fast fiskeredskap i vatten, der fiskerätt tillkommer hvarje svensk undersåte, eller genom gräfning eller annorledes drager till sig annans fiske eller genom stängsel eller fiskeredskap afhåller fisk från annans fiskevatten, dömes till böter. Missbrukar delegare sin rätt i samfäldt fiske; vare bot högst etthundra riksdaler.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

3:o) **Lag****angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880.**

Härigenom förordnas, att 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880 skola erhålla följande förändrade lydelse:

6 §.

Ej må i vattendrag så byggas, att genom uppdämning eller annorledes men tillskyndas någon, som ofvan eller nedan eger jord, vattenverk, fiske eller annan egendom; och skall förty vattenverk, der hinder i vattnets lopp kan lända till men för annan, vara så inrättadt, att tillräckligt aflopp för vattnet samt fri upp- och nedgång för fisken kunna beredas, när sådant är af nöden.

Är jord, som kan genom uppdamning sättas under vatten eller deraf skadas, af den beskaffenhet, att den genom uppdamningen derå skeende skada pröfvas vara ringa mot den nytta, som af uppdamningen vinnes, må dock uppdamning kunna ske mot ersättning, motsvarande fulla värdet och hälften derutöfver. Lag samma vare, der skada, som genom dambyggnad tillskyndas fiske, finnes vara ringa mot nyttan af byggnaden.

24 §.

Hvad i 7, 8 och 16 §§ sägs om vattenbyggnad skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse jemväl i fråga om fiskebyggnad.

Angående fiskebyggnad, som kan förorsaka uppdamning, gälle ock hvad i 10 § sägs om vattenverk samt i 6, 21 och 22 §§ om vattenbyggnad i allmänhet.

Om fiskerättighet och hushållning med fiskevatten är särskildt stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1897.

b) att herr Ljungmans ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas i vidare mån än hvad utskottets förslag till lydelse af 2 och 3 §§ i lagen om rätt till fiske innefattar.

Stockholm den 10 april 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT,

Reservation

vid 2 § i förslaget till lag om rätt till fiske af herr v. *Krusenstjerna*, med yrkande att Kongl. Maj:ts förslag bort oförändradt tillstyrkas.

Herr *F. Andersson* har begärt få antecknad, att han, till följd af erhållen ledighet från riksdagsgöromålen, inom utskottet icke deltagit i behandling af detta ärende.
